

Názvy typů aut

V automobilovém průmyslu se vyřadí ne jeden lingvista. Zkusili jste se někdy zamyslet nad názvy jednotlivých vozů?

Octavia a Felicia jsou názvy z latiny. Poprvé byly použity v padesátých letech, kdy „Octavia“ byla osmá varianta vozu s motorem na principu Škody Popular. Ostatně i samotný název „Popular“ je zajímavý – podobně jako Škoda „Favorit“ nebo Fiat „Bravo“ nám naznačuje, že nositel tohoto jména je oblíbený. A „Felicia“ znamená, že svému majiteli přinese štěstí.

Samostatnou podkapitolu si určitě zaslouží offroady:

Jeep Cherokee – Cherokee je nebo byl známý americký indiánský kmen

Jeep Wrangler – wrangler = hlídač koní

Jeep Compass – bez komentáře

Mitsubishi Pajero – název tohoto japonského vozu se čte anglicky [padžero], ale pochází ze španělštiny, kde pajero [pachero] podle slovníků znamená obchodník se slámou, zatímco podle jiné interpretace by to mělo být něco jako kovboj

Isuzu Trooper – trooper = pěšák

Nissan Patrol – patrol = hlídka

Nissan Terrano – bez komentáře

Land Rover Defender – defender = obránce

Land Rover Discovery – discovery = objevovat

Toyota Landcruiser, Toyota Megacruiser – cruise = křižovat

Sangyong Musso – jedno z těch slov znamená nosorožec

Ford Explorer – explorer = průzkumník

Volkswagen Touareg – Touaregové jsou pouštní kmen

Mercedes Benz G – Geländewagen = terénní vůz

Lada Niva – niva, pole

Gazelle – východoevropský vůz vyráběný v Rusku nebo Litvě s použitím polského motoru a designu ukradeného Fordu Transitu 3. generace má poměrně důvtipný název (GAZ + gazela)

A zajímavé jsou i názvy některých dodávek:

Renault Traffic – doprava (jako provoz, silniční ruch)

Volkswagen Transporter – dopravce (transport je doprava, autodoprava, konkrétní přeprava)

Ford Transit – tranzit, průjezd, doprava

Ford Courier – anglicky kurýr

Ford Eilfrachter – německy kurýr

Iveco Daily – daily = denně (Iveco jinak vyrábí nákladáky, Daily je to nejmenší co nabízí, takže je určena pro denní rozvoz)

Nissan Vanette – van = dodávka

Citroen Jumper a Jumpy – Jumpy je menší než Jumper

Renault Master – master = mistr

Opel Movano – mohlo by pocházet od „move“ = přemísťovat

Renault Rapid, Renault Express – oboje v podstatě znamená „rychlý“

Opel Combo – variace na „combi“

Mercedes Benz Sprinter – sprinter

Mercedes Benz Vaneo – van = dodávka

Hi-cube – velký objem (největší varianta furgonu Ford Transit 3,5té generace)

Jumbo – slon nebo něco obrovského (největší varianta furgonu Ford Transit 4. generace)

Peugeot Partner – asi že nezklame

Škoda Pickup – pick-up na bázi Favorita
Škoda Forman – combi od Favorita (není to dodávka, ale hodí se sem)
Nissan Cargo – náklad, zátěž (je to nákladřák, ale hodí se sem)

Velkoprostorové, jednoprostorové vozy

Renault Espace - mj. prostor
Mitsubishi Space - mj. prostor, vesmír
Ford Galaxy - galaxie
VW Sharan – mohlo by pocházet od „share“ = sdílet
Fiat (600) Multipla – multiplo = mnohonásobný

Sportovní vozy

Škoda Rapid – rychlý
Opel Tigra - šelma
Ford Puma – šelma
Opel Speedster – rychlý + koncovka „roadster“
Lamborghini Diabolo – diabolo = ďábel
Ferrari Testarossa – rossa = červená, rosa=růže

Městské minivozy

VW Lupo – lupe = lupa
Nissan Micra – bez komentáře
Fiat 126p Maluch – název Maluch pochází přímo z polštiny, a možná je dokonce oficiální
Smart – smart = chytrý, bystrý, ale dalo by se chápat i jako mrštný, obratný
Chevrolet Spark (bývalý Daewoo Matiz) – spark = jiskřit, perlit, blýskat se

Víceúčelové pracovní vozy

Mercedes Unimog – „uni“
Multicar – „multi“

Karosérie

- Tudor – two door
- Trambus – české označení pro bezkapotovou karosérii, vzniklo z „tram“ a „bus“, protože u tramvají a autobusů se tato karosérie objevila nejdříve. Mimochodem český výraz „tramvaj“ nepochybně vznikl z „tram“ a „way“.
V angličtině se pro trambus používá výraz „cab over engine“, tj. „kabina nad motorem“, zatímco bezkapotová karosérie (tj. karosérie „s čumákem“) je anglicky „cab behind engine“, tj. „kabina za motorem“.
- Stejšna – station wagon (STW) = kombík
- Pick-up – znamená anglicky „zvednout nahoru“ a používá se pro valníky, u kterých bočnice ložné plochy plynule navazují na kabinu a korba tvoří s kabinou jednu karosérii
- Podle Škody Pick-up, která v základu skutečně byla malý pickup, ale dodávaly se k ní uzavřené nástavby, se v Čechách začalo říkat „pikap“ všem malým dodávkám kategorie Combo, Caddy, Berlingo. Což je sice věcně špatně, ale chytlo se to, a nikdo s tím nic nenadělá.
- Furgon – v češtině znamená skříňový automobil, u kterého ložný prostor plynule navazuje na kabinu, a tvoří s ní jednu karosérii. Pravděpodobně vzniklo z francouzského „fourgon“(skříňový vůz), když se v ČS v licenci Renaultu Saviem začaly vyrábět Avie a Avie Furgon. V angličtině pro české slovo „furgon“ není ekvivalent, k dispozici je

pouze „boxvan“, označující obecně skříňovou dodávku. Podobně v němčině „kastenwagen“.

- Aby to s národními odlišnostmi slov „furgon“ a „pick-up“ nebylo tak jednoduché, je jakákoliv dodávka polsky „furgonetka“ a rusky „pikap“.
- Některým typům ČS vozů se přezdívalo podle jejich typické karosérie
 - Sedan = Š1200,1201
 - Stejšna = Š1202
 - Trambus = Š706RT
 - Tudor = Škoda1xxx (nástupce Populara)

Různé

- VolksWagen – znamená německy „lidový vůz“. Původně název pro Brouka, až pak se podle něj pojmenovala celá vzniknuvší automobilka, která dnes vyrábí mnoho nelidových vozů.
- Dříve u nás jezdily rumunské nákladní vozy Roman. Až když jsem v r.2004 při průjezdu Německem na kole spatřil staré modely nákladních vozů M.A.N., které byly Romanovi nápadně podobné, došlo mi, že Roman musí nevyhnutelně znamenat „Romanian MAN“.
- Zetor Crystal je označení více prosklené varianty traktoru Zetor

Neoficiální lidové názvy

Kromě výše uvedených názvů pro škodovky, které vycházely z typické použité karosérie, je spousta dalších lidových označení:

- Trabant/Trabi, Felicie/Felina, Favorit/Fanouš, Liaz(ka)/Líza, Mercedes/Medvěd, BMW/Bavor, Matiz/Mates, Mitsubishi/myši v buši, Barkas/Baryk
- Dvanáct set trojka (Š1203) byla později překřtěna na „dvanáct set troska“
- řidič nebo majitel Avie = Aviatik (Avia opravdu původně vznikla jako letecká továrna)
- snadněji než „vé tři eska“ (Praga V3S) se vyslovuje „vejtrřaska“
- legendárnímu Citroenu 2CV se u nás říká Kachna
- Tatře T805 se místy přezdívá Kačena
- i název Brouk pro Volkswagena původně asi nevznikl úplně oficiálně
- legendárnímu Fordu T nikdo neřekl jinak než „Plechová Líza“
- jednomu z prvních modelů Jawy 50 Pionýr se podle jeho tvaru říkalo Pařez, ale dnes už je to trochu zmatené, a každý si pod tímto názvem vybaví jiný ze dvou jednomístných modelů Pionýra
- první Škodovka s motorem vzadu nesla označení Škoda 1000 MB – „1000“ podle objemu motoru, „MB“ podle Mladé Boleslavi. Zajímavé je, že „emběčko“ se říká jejímu nástupci, Škodě 100, která ovšem v názvu žádné „MB“ nemá.
- Wartburgu se často přezdívá Varan, pro čistě názvovou podobnost s tímto ještěrem
- Trabant občas bývá nazýván jako BMW – bakelitové motorové vozidlo. S využitím slov „wagen“ a „vehicle“ lze toto označení použít i v němčině a angličtině.
- autobus Škoda 706 RTO byl známý jako „erťák“

Zeměpisné názvy

- Praga
- Čechie / Böhmerland – třímístný žlutočervený motocykl za první republiky
- polské vozy Nisa, Lublin, Warszawa
- sovětská Latvia, Volha, Žiguli
- německý Blaupunkt svá autorádia už mnoho let nazývá zásadně jmény velkých světových měst (samotný název Blaupunkt znamená modrý puntík, a vznikl podle samolepky, kterou dříve v této firmě výstupní kontrolor označoval vyzkoušený funkční výrobek – a tato známka se stala symbolem kvality, proto se firma přejmenovala na Blaupunkt)

Limuzíny a politické názvy

- Lincoln - americké limuzíny nesoucí jméno U.S. prezidenta
- Zastava – v podstatě vlajka
- Jawa Pionýr (malá motorka), Velamos Pionýr (malé kolo)
- Škoda Diplomat – neoficiální název po doma svařené limuzíny Škoda 1001000100 (složené z 1 ks Š1000 a 2ks Š100)
- Tatraplan – aerodynamický předchůdce Tatry 603, vznikl v rámci některé „x-letky“ a byl vyráběn v závodě škodovky

Názvy po lidech

- Daimler Benz – příjmení obou zakladatelů
- Mercedes Benz – Mercedes byla Benzova dcera
- ČKD – česká Kolben Daněk
- Jawa – Janeček a Walter
- Laurin&Klement, Škoda, Porsche, Renault, Citroen, Harley Davidson, Horch – příjmení zakladatelů

Zkratky

Zkratok je mnoho, takže namátkou jen některé:

LIAZ – Liberecké automobilové závody

BAZ – Bratislavské automobilové závody

AZNP – Automobilový závod, národní podnik (Škoda Ml.Boleslav)

TAZ – Trnavské automobilové závody (vyráběly Škodu 1203 – resp. TAZ 1203 a TAZ 1500)

Praga V3S – vojenský třinápravový speciál

Praga S5 – silniční pětituna

Škoda 706 RT – nástupce modelu 706R, první s trambusovou kabinou (zvaný „Trambus“)

Škoda 706 RO, 706 RTO – autobusy na bázi Š706R a 706RT („osobní“)

ČZ – Česká zbrojovka

ZIL – Závody Iljiče Lenina?

GAZ, UAZ – nějaké automobilové závody, možná Uralské

-text je výtah z rozsáhlejšího článku o souvislostech

-u některých typů aut nebo názvů automobilek jsem možná netrefil úplně přesně pravopis (zejména jsem váhal u zdvojených souhlásek), tak se na mě kvůli tomu kdyžtak nezlote

12/2005, Martin Adámek, www.adamek.cz